

TÜRKÇE DERSLERİNDE TİYATRO METİNLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ

Yrd. Doç. Dr. Şükran Dilidüzgün
İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
Türkçe Eğitimi Bölümü
sdilid@yahoo.com

Yrd. Doç. Dr. Nihal Kuyumcu
İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransızca Anabilim Dalı
nihal.kuyumcu@yahoo.com

Özet

Her metin türü iletişim amacına bağlı olarak farklı dil kullanımlarını örneklendirirken öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek için farklı olanaklar sunar. Türkçe ana dili ders kitaplarında da öyküleyici ve bilgilendirici ana başlıkları altında çeşitli metin türleri yer almaktadır. Tiyatro metinleri de bunlardan biridir. Tiyatro içerik olarak konuşma ve eyleme dayanan, düşüncelerin dümdüz sunulmadığı, davranış biçimleriyle seyircinin düşünce kaynaklarına inilen ve doğrudan doğruya insanın kendisiyle ve çevresiyle olan çatışmalarını, sosyal yaşayışını ve sorunlarını konu alan bir sanattır. Tiyatro metinleri karakterleri ve olayları betimleyen, oyuncuların davranışlarını yönlendiren bölümleriyle biçimsel olarak da özgündürler. Dil öğretiminde önemli olan tiyatro metinlerinin içeriksel ve biçimsel özelliklerini çözümleyerek öğrencilerin hem dil becerilerini hem de dünyaya eleştirel olarak bakarak kişilik özelliklerini geliştirici etkinlikler düzenlemektir. Bu nedenle bu çalışmada ilköğretim Türkçe ders kitaplarında bulunan tiyatro metinlerinin bu bağlamda işlevselliğini değerlendirmek için bu metinler üzerine hazırlanan etkinlikler incelenecek daha sonra da tiyatro metinlerine özel etkinlik biçimleri örneklendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tiyatro metinleri, Türkçe öğretimi, metin etkinlikleri.

THE FUNCTIONAL USE OF DRAMA SCRIPTS IN TURKISH LANGUAGE TEACHING PROCESS

Abstract

While genres exemplify different language usages, they also presents opportunities to develop language skills. There are different genres in Turkish coursebooks under the headings of narrative and informative, one of which is drama scripts. Drama is an art based on speech and action. Ideas are not stated directly instead they are shaped in the deep thinking of audience via actions/words. Drama subjects the social lives/problems and the conflicts of people between themselves/others in content. They also have a peculiar form with parts describing characters, stage and events and leading players'actions. What is important is to develop activities to improve students' language skills and personality making them looking at the world from different perspectives analysing drama scripts in content and form. This study aims to evaluate the functional use of drama scripts in Turkish coursebooks analysing the activities on them and to propose activities based on the structure of drama scripts.

Key Words: Drama scripts, Turkish language teaching, text activities.

GİRİŞ

Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin dilin farklı bağlamlarda aldığı görünümleri kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir (MEB, 2005: 2). İletişim amaçlarına göre seçilen dil öğeleri ve yapıları belli içerik ve yapıda metin türlerini oluştururlar. Dil kullanımı, yani dil öğelerinin anlamları kullanıldıkları metin içindeki işlevleriyle

gerçekleşir. Dil kullanımını öğrenme aşlında her iletişim amacını temsil eden metin türlerinin yapılarını içselleştirmeyi gerektirir, bununla beraber öğrencilerin karşılaştıkları her metin türü onlara dil becerilerini geliştirici farklı olanaklar sağlar.

Bu düşünceler doğrultusunda Türkçe Ders kitaplarında öğrencilerin farklı metin türleriyle çalışması hedeflenmiş ve hangi düzeyde hangi metinlerin yer alması gerektiği Türkçe Programında belirtilmiştir. (MEB, 2005: 163). Genellikle öyküleyici ve bilgilendirici olarak iki ana türde ele alınan metinlerden şiir, hikâye, masal, deneme, efsane, sözlü kültür ürünleri (atasözü, bilmece, türkü vs.), mizahi metinler, anı, gezi yazısı, biyografi, tiyatro, haber, münazara türlerinin 6, 7 ve 8. sınıflarda yer alması gerektiği belirtilmiştir. Ancak bu metinlerin ders kitaplarında yer alması kadar öğrencilerin anlama (okuma ve dinleme) ve anlatma (konuşma ve yazma) becerilerini geliştirmeye yönelik olarak bu metinlerin sundukları dilsel ve türsel olanakları işlevsel olarak çözümleyecekleri ve bu doğrultuda yaratıcı anlatma çalışmaları geliştirebilecekleri etkinliklere ihtiyaç vardır. Türkçe ders kitaplarında tiyatro metinlerine de yer verilmektedir. Lazar (2002) J.L.. Styan'ın "Tiyatro sadece sözcüklerden oluşmaz, aynı zamanda görüntüler ve sesler, hareketsizlik ve eylem, gürültü ve sessizlik, ilişkiler ve tepkilerden oluşmuştur" sözleriyle tiyatroyu her yönden tanımlamaya çalışmıştır. Önemli olan Türkçe derslerinde tiyatro metinlerini oluşturan bütün bileşenlerden yararlanarak farklı dil kullanımalarını, iletişim biçimlerini ve kişisel ilişkileri örneklendiren durumları çözümleyici ve içselleştirici etkinlikler hazırlayabilmektir.

Tiyatro Metinlerinin Biçimsel ve İçeriksel Özellikleri

Tiyatro hayatın aynasıdır. İnsanı anlatır. Bir başka deyişle insanı insanla anlatma sanatıdır. Adına ister dramatik örüntü ve çatışma diyelim, ister olay ya da eylem, her tiyatro yapıtı ana öge olarak belirli bir olay ya da olaylar zinciri üzerine kurulur. Bu olaylar da insanların eyleme dönüşmüş tutkuları, özlemleri, düşleri ve istemleridir (Özdemir 2002: 347). Tiyatro, konuşma ve eyleme dayanan bir gösteri sanatıdır. İyi bir tiyatro metninin kullandığı dil rafine bir dildir ve oyun dili eylemlere hizmet edecek biçimde en doğru ve en yalın haliyle biçimlendirilir (Çapan, 2000: 17). Oyunda yer alan her eylemin olduğu gibi her sözcüğün bir işlevi vardır ve dil ve eylem birbirine hizmet eder. Birbirlerini açıklar, vurgular, pekiştirir. Tiyatro bazı özellikleriyle öykü ve şiirden farklıdır (Barber 2009: 163). Tiyatro metni okuruna, anlaşılma konusunda bir roman okurundan da daha çok sorumluluk verir. Tiyatro okuru, karakter ya da tiplerin özelliklerini, eylemlerini, oyunun kurgusunu, olay örgüsünü, mekân özelliklerini diyaloglar ve rejî notlarından çıkarır. Bu nedenle tiyatro metinleri okuma süreci daha fazla bilişsel eylem ve yaratıcılık gerektiren bir çözümleme sürecidir. Dolayısıyla diyaloglarda söylenenlerden söylenmeyi anlamayı, seçilen sözcükleri incelemeyi bu nedenle de satır aralarının çok iyi okunmasını gerektirir. Her edebî eserde olduğu gibi tiyatro metninin biçimini dil oluşturur ve dil estetik bir nesnedir. Yazar, yeni bir dünya kurmak için eğretilmelerden yararlanarak, kelimeler arasında alışılmamış bağdaşıklıklar kurarak ve yeni imajlar kullanarak "biçim" öğelerinden yararlanır. Sonuç olarak diyebiliriz ki tiyatro metinlerinde de, dilin poetik fonksiyonu yani estetik fonksiyonu asıl fonksiyondur. Bu nedenle tiyatro metinlerinin çözümlemesinde dil sadece anlamsal bağlamda dilsel kod boyutunda ele alınmayıp içerik ve biçimin kaynaştığı estetik boyutuyla da ele alınmalıdır(Günay, 2003:209) .

Tiyatro metinleri iki açıdan incelenebilir: İçerik ve biçim. Yukarıda da değinildiği gibi eylemlerle bir bütünlük içinde işleyen, sanatsal ve farklı dil kullanımları tiyatro metinlerinin biçimini oluştururken yazarın vermek istediği ileti ise içeriğin temel noktasını oluşturmaktadır. İletinin ortaya çıkarılması oyunun bütünü içinde ne şekilde yer aldığı, nasıl ifade edildiği incelemenin ilk adımını oluşturur. Diyaloglar, dil, kurgu, karakter/tip oluşturma süreçlerinin ana iletiye katkıları ortaya çıkarılır. Oyunun ana izleklerini saptamak, serim, düğüm, çözüm bölümlerini ayırmak ve bu bölümler arasındaki geçişlerin hangi dramatik çatışma noktaları ve karakter ya da tiplerin hangi diyaloglarında ve hareketlerinde gizlenmiş olduğunu belirlemek gerekir. Anlamı oluşturan, değişim ve dönüşümü sağlayan diyaloglar ve bu diyalogların rol kişinin hareketlerinde ne gibi yansımaları olduğu bulunur.

Oyundaki karakter ya da tiplerin ne şekilde oluşturulduğunu ortaya çıkarmak, tiyatro metni çözümlemesinin bir başka bölümünü oluşturur. Bu noktada bazı sorular sorarak konuyu netleştirebiliriz: Her karakterin ilk göze çarpan gücü ve zayıflığı nelerdir? Her bir karakteri oyunun başlarındaki psikolojik, fiziksel ve ahlaki durumu nedir ve bu durum oyunun sonuna kadar neden ve nasıl değişmiştir? Değişiklik karakterin kendisi yüzünden mi, yoksa tamamen dışsal faktör nedeniyle mi meydana gelmiştir? Oyundaki her bir karakterin fonksiyonu nedir? Karakterin iyi, kötü, kudret, zenginlik, yoksulluk ya da kararsızlık gibi sembolik bir özelliği var mı?" (Aras, 2006:

2). Tüm bu soruların yanıtları soyut olan oyun kişilerinin somut olarak birer canlıya dönüşmesine yardım edecektir. İnsanoğlunun temelde üç boyutu vardır: Bedensel, ruhsal, toplumsal. Karakter canlandırılırken kişinin bu yönlerinin çok iyi tanımlanması gerekir. Karakter ya da tip canlandırılırken kişilik özellikleri betimleme, açıklama ve diyaloglarla eyleme dönüştürülerek verilir. Kişilerin düşünce biçimi, davranış ve edimlerine bağlıdır. Tipleştirmede de karakter yaratmada da kişi çevresinden soyutlanmadan verilir, çünkü insan bir yerde çevresinin ürünüdür. Ancak çevresel etki de eylem içinde eritilerek gösterilir tiyatrodaki (Özdemir 2002: 353). Karakterin kişiliğinin oluşmasında çevresel faktörler de satır aralarından saptanmalıdır.

Tiyatro Metinlerinin Dil Öğretiminde Kullanılması

Tiyatronun bir eğitim aracı olarak kullanılma fikri Ortaçağa kadar uzanır. Ortaçağda kilise, halkı kendine çekebilme için ve önemli bulduğu bazı kavramları yerleştirmede tiyatrodan yararlanmıştır. İncil'den alınan hikâyeler canlandırılmış, bu yolla tiyatronun büyüünden yararlanarak inançların tazelenmesinde etkin bir araç olarak kullanılmıştır. Türkiye'de ise ilk kez Meşrutiyet Döneminde okullarda çocuklarla tiyatro çalışmaları biçiminde ortaya atılmış, 1915 yılında "Mektep Temsilleri Usul-i Tedrisi" başlıklı bir yönetmelik ile programda ders olarak yer alması benimsenmiştir. Ancak daha sonra 1.Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı yıllarında güncelliğini yitirmiş, Osmanlı İmparatorluğunun içine düştüğü nedenlerle bu çalışmalar bir türlü rayına oturtulamamıştır (Özerten, 1979: 36).

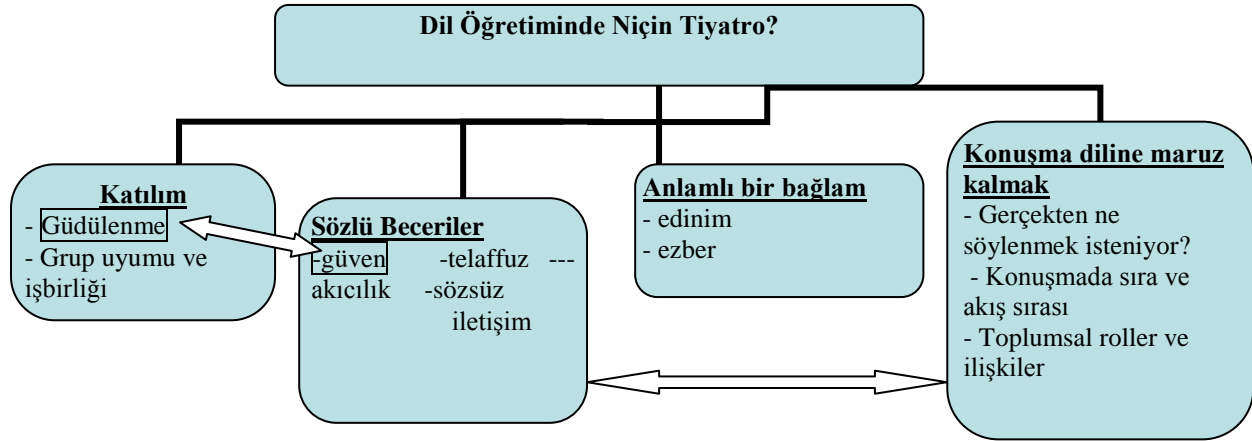
Dil öğretiminin "öğrencileri farklı dil kullanımlarıyla karşılaştırarak farkındalık kazandırma" temel amacı, ana dili olarak Türkçe derslerinde, dili çeşitli durumlarda ve farklı boyutlarda ele alan tiyatro metinlerinde dil-anlam ilişkisini çözümleyen çalışmalarla gerçekleştirilecektir. Bir kitap sayfasında bulunan diyaloglara can verme, sözcüklerle oynama, vurgularla farklı anlam arayışlarına girme öğrencinin kendi dilini keşfedeceği bir süreci de beraberinde getirecektir. Öğrenci bu sayede dilinin incelikleri hakkında da bir farkındalık kazanacaktır. Diğer yandan, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu sözlerin bir hareket eşliğinde söylenmesinin, yani tiyatro diliyle "tavırların ifadeye uygulanmasının" (Baltacıoğlu, 2006: 102) öğrenmeyi kolaylaştırdığını dile getirir. Sözler entelektüel düzeye ulaşırken hareketler duylara yönelir. Böylece iki taraflı gerçekleşen öğrenme, hem kalıcı hem de işlevsel olur.

Tamamlanmamış tümceler, tereddütler, aralar ve söz kesmelerle tiyatro diyalogları günlük konuşmaları örneklendirmekle beraber konuşma dilinin katılım sırası ya da olay akışı gibi belli özelliklerini vurgulamak için de kullanılmaktadır. Söylenen sözlerin arkasındaki derin anlamı araştırmak, aslında ne söylenmek istendiğinin diğer olaylarla ilişkilendirilerek çözümlenmesini gerektirir. Tiyatro metinleri sınıf içinde diyalogların farklı vurgularla söylenmesi ve anlam ilişkisi üzerinde çalışmalara olanak tanır. Diğer yandan insanların birbirlerine söyledikleri sözlerden statüleri ve aralarındaki ilişki çözümlenebilmektedir: Mimikler ve vücut dili, birbirleri ile konuşurken aralarındaki mesafe ve göz temasında bulunma kişiler arasındaki ilişkileri belirten diğer unsurlardır. Mekâna, zamana ve sosyal rollere göre kişilerin konuşmalarının nasıl değiştiğini gösteren söylemler sunarlar. Öğrencilerin hayal güçlerini harekete geçirir. Diyalogların okunmasıyla öğrenci konuşmada akıcılığını geliştirecektir. Kozub'un (2000) yaptığı çalışmada okuma tiyatrosunun öğrencilerin sözlü anlatım becerilerini geliştirmesi için olanak sağladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin hepsinin sınıf içinde eşit ve daha çok konuşmalarına olanak sağladığı için telaffuz çalışmaları için de ortam yaratmaktadır. Tiyatrodaki söz ve eylem beraber anlam oluşturdukları için tiyatro metinlerinin canlandırılması çalışmasında sözsüz iletişim biçimleri de dil öğretiminde yerini bulacaktır.

Tiyatro metinleri farklı dil kullanımlarını örneklendiren ve öğrencileri farklı bağlamlara maruz bırakan ortamlar yaratırlar. Kelime dağarcığının zenginleştirilmesi, farklı söyleyişlerin ve anlam inceliklerinin belirlenmesi, anlam olaylarının (anlam daralması, anlam genişlemesi vs.) görülmesi ve tespit edilmesi tiyatro metinleri ile daha kolay bir şekilde gerçekleşir (Altunbay, 2012: 756). Dil öğeleri ve yapıları gerçek anlamlarını bağlam içinde kazandıkları için dil yapay ortamlarla öğrenilmeyecek, gerçek bağlamlar içinde edinilecektir. İnsanoğlu taklit ettiği şeyi öğrenir. Öğrenince ona egemen oluyor, onu kullanabiliyor. "Çocuğun konuşması dili öğrenmesi de taklitle olmaktadır. Tiyatro da öyle. İnsanın çevresi ile eşya ile, başka insanlarla olan karmaşık ilişkiler düzeni içinde nasıl davranacağını, kendi gücünü, karşısındaki insanı nasıl tartıp değerlendirebileceğini, bir güçlük ve çatışma sırasında aklını, bilgisini, yeteneğini nasıl kullanacağını öğrendiği bir yaşam provası oluyor tiyatro." (Kavcar, 2009: 317). Çünkü tiyatro doğrudan doğruya insanın serüvenlerini, kendisiyle ve çevresiyle olan çatışmalarını, sosyal yaşayışını ve sorunlarını, konu alan bir sanattır. Özdemir (2002: 354)'in Durrenmatt'ın sözleriyle belirttiği

gibi konuşan iki kişinin kahve fincanlarının birinde zehir olması gibi belli bir gerilim ve belli bir durum olmadan dramatik konuşma düzeni elde edilemez.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda tiyatro metinlerinin dil öğretiminde sağlayacağı katkılar Lazar (2002)'in sınıflamasından yola çıkılarak Şekil 1. de özetlenmiştir.

Şekil 1. Dil Öğretiminde Tiyatro Metinlerinin Kullanımı (Lazar, 2002: 136)

Eğitimde tiyatro dil becerilerinin zenginleştirilmesi amacıyla kullanıldığı gibi, aynı zamanda öğrencilerin birey olarak hayata bakış açılarının değişmesi ve dünyayı farklı gözlerle görmelerini sağlamak amacıyla da kullanılmaktadır (Altunbay, 2012). Her insan tiyatrodaki kendini izliyormuş gibi hissettiği ve tiyatrodaki kendi hayatından izler bulduğu için bireyin kendine eleştirel bir gözle bakmasını ve kendini tarafsız olarak değerlendirip kendi hatalarını ve noksanlıklarını görmesini sağlar. Altunbay (2012)'in Yalçın ve Aytaş'tan aktardığı gibi tiyatro, toplumsal ve bireysel dayanışmayı, toplumsal sorumlulukları, bireyin kendi kişiliğini korumayı, başkalarının kişiliğine zarar vermemeyi, düşünceleri özgürce uygulamaya sokmayı öğretirken, kişisel gelişime de katkı sağlar. Tiyatro bir grup işidir. Öğrenci bu grup içinde çalışırken bir yandan grubun parçası olurken diğer yandan grubu yönlendiren olur. Demokratik bir ortam sunar. Özgürce düşüncelerini dile getirirken başkalarını dinlemeyi, saygı göstermeyi öğrenir. Gözlem yapar ve gözlemlerini içine girdiği rollere uygular.

Tiyatro metinlerinin Türkçe ders kitaplarında yer alması ve bu metinler üzerine yaratıcı çalışmalar yapılması öğrencileri güdüleyecektir, çünkü tiyatro çocuk gerçekliği ile uyum sağlamaktadır. Tiyatro çocukların dünyasında vardır. Çocuklar kendilerince karakterler, durum ve öyküler yaratırlar, karakterlere yeni sesler vererek diyaloglar icat ederler. Bunu bazen tek başlarına, kendi kendilerine konuşarak yaparlar bazen de arkadaşlarıyla çeşitli rolleri yaratıp paylaşarak oynarlar. Ortam geliştirilir, tiyatral çatışmalar yaratılır ve çözülür. Tiyatro metinleri çocuğa görelilik ilkesini karşıladıklarından çocuklar için yalnızca eğlence ve doğal değildir, duygusal gelişimi, güdüyü ve katılımı arttırdığı görülmektedir (Prescott ve Lewis, 2003). Böylece öğrenciler estetik ve farklı dil kullanımlarını eğlenceli ya da ilgilerini çeken bir ortamda içselleştirerek dilin anlam oluşturmadaki zenginliğinin farkına varacaklar, bu farklı kullanımları anlamlı bir bağlam içinde uygulama fırsatı bulacaklar ve böylece anlama ve anlatma becerilerini de geliştireceklerdir.

Tiyatro metinleriyle en çok yapılan çalışmalardan biri her öğrencinin belli bir karakterin diyalogunu noktalamaya işaretleri ve iletişim amacını/söylenmek isteneni en iyi ifade edebilecek vurgu, tonlama ve ezgilere dikkat ederek okuduğu okuma tiyatrosudur. Öğrenciler seslerini karakterlerin kişilik özelliklerini yansıtır biçimde kullanmalıdırlar. Okuma tiyatrosu dinleme ve konuşma becerisini geliştirir, güveni artırır ve isteksiz okuyucuları kitapseverlere dönüştürür (Kozub 2000). Öğrenciler okuma tiyatrosunda aynı zamanda sözcük öğrenimini de geliştirirler. Konuşma diliyle farklı amaçlarla farklı kimselerle konuşma olanağı buldukları gibi okunan tiyatro metinleri kendi tiyatro metinlerini yazmaları için model oluşturur. Okuma tiyatrosu yapmak sözlü okumada sözcük tanımayı da geliştirir. Okuma tiyatrosuna katılma iyi ve kötü okuyucuların birlikte çalışmasına ve akıcılığı geliştirmesine yardımcı olur. Okuma tiyatrosu yöntemi kendi başına aktif çalışmaya olanak sağlıyorsa da

öğrencilerin okuma, yazma ve düşünme becerilerini birleştirmelerine olanak tanıyan kendi tiyatro metinleriyle okuma tiyatrosu yapmaları bu yönetime daha da güç kazandıracaktır. Tiyatro metin çalışmaları bağlamında yapılabilecek diğer bir çalışma da öyküden tiyatro metni oluşturma çalışmasıdır. Bu tip bir çalışma da öğrencilerin karakter, konu, mekân ve yapı bağlamında edebiyat metinlerinin temel görünüşleri hakkında bilgilenmelerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerini sağlar. Özellikle diyalogları bol, kahramanları ilginç olan öyküler tiyatro metinlerine daha kolay dönüştürülebilir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı Türkçe ders kitaplarında kendilerine yer bulan tiyatro metinlerinin öğrencilerin dil bilgi ve becerilerini geliştirme, yaratıcılıklarını tetikleme, eleştirel bakış açısı kazandırarak dünyayı farklı şekillerde algılama ve esneklik ve hoşgörü kazandırma bağlamında sunduğu olanaklardan ne ölçüde yararlandığını saptamaktır. Nitel bir araştırma kapsamında doküman analizi ile gerçekleştirilecek olan çalışmada orta okul düzeyinde Türkçe ders kitaplarında tiyatro metinleri üzerine yapılan etkinlikler belirlenecek, belli kategoriler altında sınıflandırılacak ve yukarıda belirtilen işlevleri bağlamında değerlendirilecektir. Daha sonra konuyla ilgili literatür taranarak dil öğretiminde tiyatro metinlerinin işlevsel kullanımını gerçekleştiren öneri etkinlikler sunulacaktır.

Evren ve Örneklem

Çalışma evrenini orta okul (5., 6., 7., ve 8. sınıf) Türkçe ders kitaplarında yer alan tiyatro metinleri üzerine yapılan etkinliklerin oluşturduğu araştırmanın örneklemini seçkisiz nitelik taşıyan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Erişilebilen okullardan elde edilen ders kitaplarında sadece 6. ve 7. sınıf kitaplarında tiyatro metinlerinin olduğu görülmüştür. Üç tane 6. sınıf ve iki tane 7. sınıf kitabından olmak üzere toplam beş ayrı kitaptan beş tiyatro metni üzerine yapılan etkinlikler araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Yayınevlerine göre kitaplarda yer alan tiyatro metinleri şöyledir: Kuklacı (6. Sınıf, Evren Yayıncılık), Nasreddin Hoca (6. Sınıf, [Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2012a]), İlaç (6.Sınıf, [Bıyıklı ve Öztaş, 2009]), Öyle Denmez (7. Sınıf, [MEB, 2012b]) ve Sonsuzluk Kitabevi (7. Sınıf, [Kapulu ve Karaca, 2008]).

BULGULAR

Türkçe Ders Kitaplarında Tiyatro Metinleri ile Gerçekleştirilen Etkinlikler

Örneklemini oluşturan Türkçe ders kitaplarında tiyatro metinleri üzerine yapılan etkinlikler metni anlama, kelime bilgisi geliştirme, konuşma ve yazma ana başlıkları altında sınıflandırılabilmiştir. Metni anlama çalışmaları tiyatro metinlerine göre Tablo 1 de belirtilmiştir.

Tablo 1: Tiyatro Metinlerini Anlama Çalışmaları

Metni Anlama Çalışmaları		Kuklacı	Nasrettin	İlaç	Öyle
		Hoca			Denmez
Sonsuzluk					
Kitabevi					
1. Okuma tiyatrosu yöntemiyle okuma	X	X		X	X
2. Metni drama ettirme/canlandırma	X	X		X	X
3. Olay, yer, zaman ve şahıs kadrosunu bulma	X	X	X	X	X
4. Metinle ilgili soruları yanıtlama	X	X	X	X	X
5. Konu, ana fikir ve yardımcı fikirleri bulma	X	X			
6. Metni özetleme	X		X		
7. Başlık ile içeriği değerlendirme/başlık bulma	X		X	X	
8. Metni devam ettirme		X			X
9. Karakterleri karşılaştırma				X	
10. Söz sanatlarının anlama katkısını tartışma			X		X
11. Sebep-sonuç, amaç-sonuç cümlelerini bulma	X		X		
12. Metin tür ve içeriğini belirten kavram haritası				X	
13. Vurgu/tonlama çalışmaları, noktalama işaretleri			X		X

14. Konuşmaları biçim, içerik, tarz olarak değerlendirme		X
15. Giriş, Gelişme ve Sonuç bölümlerini bulma	X	
16. Kendilerini karakterlerden birinin yerine koyma	X	
17. Siz olsaydınız ne söylediniz?	X	
18. Kalıplaşmış sözlerin anlamlarını irdeleme	X	
19. Anlatıcının kaçınıcı kişi olduğu	X	

Okuma tiyatrosu yöntemiyle okuma ve canlandırma temel alınan etkinlikler arasında gelmekle beraber olay, yer, zaman ve şahıs kadrosunu bulma ve metinle ilgili soruları cevaplama etkinlikleri kitaptaki hemen her metin türüyle yapılan etkinliklerdir. Konu, ana fikir ve yardımcı fikirleri bulma etkinliği düşünce metinleri için geçerlidir, metni özetleme ve başlık ile içeriği sorgulama da yine tek başına tiyatro metnine özgü etkinlikler sayılmayacaklardır. Yaratıcı olarak metni devam ettirme yalnızca iki metinde gerçekleştirilmiştir. Önergeler arasındaki ilişkiler belli tümcelerle yerel bağlamda bağlaçların işlevlerini irdelemekle ele alınmıştır. Tiyatro metinlerinde karakterler davranış ve sözlerle yaratılır, bu nedenle karakterlerin karşılaştırılmasının yalnızca bir metinde ele alınması yetersizdir. Aynı şekilde metindeki karakterlerin iletişime başlayışı, hitapları, nezaket kuralları, konuşulanların amaca uygunluğu, kahramanların birbirlerine karşı tutumları ve sona erdirmiş biçimleri 14. maddede yalnızca bir metinde ele alınmıştır. "Tiyatro konuşma ve eyleme dayanır" gerçeğinin vurgu, tonlama ve noktalama işaretlerine uyararak okuma çalışmalarının yalnızca iki metinde ele alınmasıyla önemsenmediği gözlemlenmektedir. Tiyatro tür bilgisi yalnızca bir metinde tiyatro tür ve içeriğini gösteren kavram haritasıyla verilmeye çalışılmıştır. Tiyatro metinlerinden yola çıkarak tür, dil ve düşünce geliştirme çalışmaları "İlaç" başlıklı metinde metindeki duygu ve düşünceleri yorumlama becerisini geliştirmek için kendini kahramanın yerine koyma, metindeki olayların başlangıcının, gelişiminin ve sonucunun nasıl oluşturulduğunun anlaşılması için "siz olsaydınız burada ne söylediniz?" etkinliği ve biçimsel olarak anlatıcının sorgulandığı ve tiyatro metninin bölümlendiği etkinliklerle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Tiyatro Metinleriyle Sözcük Çalışmaları

Sözcük çalışmaları		Kuklacı	Nasrettin	İlaç	Öyle
		Hoca			Denmez
Sonsuzluk					
Kitabevi					
1. Kelime/kelime gruplarının anlamlarını tahmin	X	X		X	X
2. Cümleleri/konuşmaları sözcüklerle doldurma		X		X	X
3. Tiyatro kavramları ile ilgili bulmaca		X			
4. Deyimleri anlamlarıyla eşleştirme/sözlükten		X	X		
5. Günlük kullanımları durumlarla karşılaştırma				X	
6. Kelime bulmacası			X	X	
7. Verilen 5 kelimedenden olay, dörtlük vs. yazma			X		

Tiyatro metninden yola çıkarak sözcük öğretimi çalışmalarında diğer metin türlerinden farklı bir yol izlenmemiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi kelimelerin anlamlarını tahmin etme, sözcüklerle metin dışından verilen cümleleri doldurma, sözlükten deyimlerin anlamlarını bulma, metin dışından durumları günlük kullanımlarla karşılaştırma, kelime bulmacası doldurma ve verilen sözcüklerden yeni metin oluşturma gibi etkinlikler sözcüklerin tiyatro metninin anlamını/duygusunu oluşturmadaki işlevlerinin ve özellikle seçilme nedenlerinin irdelenemeyeceği etkinliklerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi tiyatro metinlerinde sözcükler sadece temel anlamlarıyla değil metindeki estetik boyutlarıyla ele alınmalıdır.

Tablo 3: Tiyatro Metinleriyle Konuşma Becerisi Geliştirme Etkinlikleri

Konuşma etkinlikleri		Kuklacı	Nasrettin	İlaç	Öyle
		Hoca			Denmez
Sonsuzluk					
Kitabevi					
1. Bir sözden yola çıkarak konuşma	X				

2. Münazara	X			
3. Kulaktan kulağa/algı farklılıklarının nedenleri			X	
4. Adres sorma/kutlama vb. hazırlıksız konuşma				X
5. Fıkraları karşılıklı konuşmalara döndürme		X		
6. Kuklalar yardımıyla fıkralar anlatma		X		
7. Fıkralardaki karakterler yerine geçme, canlandırma		X		

Tablo 3'te tiyatro metinleriyle yapılan konuşma etkinlikleri incelendiğinde tiyatro metnindeki tümcelerin, ifadelerin anlam oluşturmada nasıl sesletilmesi gerektiği üzerinde durulmadığı görülmektedir. Tiyatro metninin anlamı oluşturulurken hangi tümcelere nasıl yanıt verildiği, konuşmalardan karakterler arasındaki ilişkilerin nasıl çözümlenebileceği gibi okunan tiyatro metni üzerine yapılandırılmış etkinlik olmadığı görülmektedir. Bir sözden yola çıkarak konuşma, münazara, konuşmadaki algı farklılıklarının nedenlerini araştırma, fıkraları karşılıklı konuşmalara döndürme ve fıkralardaki karakterleri canlandırma gibi etkinlikler konuşma becerisinin geliştirilmesi için yararlıdır, ancak konuşmayı temel alan bir nitelik taşıyan tiyatro metninin sunduğu olanaklardan yararlanılarak oluşturulmamışlardır, yani çıkış noktalarını ders kitabında yer alan tiyatro metninden almamışlardır.

Tablo 4: Tiyatro Metinleriyle Yazma Etkinlikleri

Yazma etkinlikleri	Kuklacı	Nasrettin Hoca	İlaç	Öyle Denmez	Sonsuzluk Kitabevi
1. Verilen sözcüklerle belli bir temada hikaye	X				
2. Görseldeki bir kişiyi betimleme		X			
3. Tiyatro metnini hikâye türünde yazma		X			
4. (Karagöz ve Hacivatı kullanarak) iletişimsizliği örneklendiren bir tiyatro/yazı yazma.			X	X	
5. Süreç odaklı yazma ile bir düşünce yazısı					X
6. Komik bir olayı tiyatro biçiminde yazma			X		
7. Günümüzden bir olayı Karagöz ve Hacivat'ın ağzından anlatma			X		

Tablo 4'te ders kitaplarında tiyatro metinleri üzerine yapılan yazma etkinliklerinde metinden yola çıkılan etkinlikler olmadığı görülmektedir. Metinde boş bırakılan satırları doldurma, sahneyi betimleme, karakterler arasındaki ilişkileri çözümleyici yazma etkinlikleri yapma gibi çalışılan tiyatro metninin nasıl oluşturulduğunu irdeleyen etkinliklerin olmadığı görülmektedir. Bunu yanı sıra tiyatro metnindeki konuyu kullanarak görseldeki bir kişiyi betimleme, tiyatro metnini hikâyeye dönüştürme, temasından yola çıkarak farklı tiyatro metinleri yazma gibi metne dayalı üretme çalışmaları olduğu gibi verilen sözcüklerle bir temada hikâyeye yazma ya da süreç odaklı yazma ile bir düşünce yazısı oluşturma gibi tiyatro metni ile bağlantılı olmayan yazma etkinlikleri de vardır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Görüldüğü gibi Türkçe ders kitaplarında tiyatro metinleriyle yapılan çalışmalar bu metinlerden yola çıkarak tiyatro metninin biçimsel ve içeriksel özelliklerini yansıtıcı ve dil-anlam ilişkisini çözümleyici yeterlilikte değildir. İletişim katkısı sağlayan diyaloglar, karakter özellikleri sorgulanmamış, bölümler arası geçişleri sağlayan çatışma noktaları/diyaloglar/eylemler saptanarak kurgu çözümlenmemiştir. Metin boyunca karakterlerin değişimlerini ve nedenlerini gösteren söz ve eylemler belirlenmemiştir. Konuşma diline özgü kullanımlar, bağlama göre değişen konuşmalar, farklı vurgularla değişen anlamlar ve karakterler arasındaki mesafeyi gösteren belirleyiciler gibi tiyatro metinlerinde sözle anlam oluşturmada kullanılan teknikler ve anlam olayları irdelenmemiştir. Özellikle tiyatro metnine özgü olarak sözlü anlatım becerilerini geliştirmede tiyatro metninden yola çıkarak doğaçlamalar yapma, farklı işlevlere gelecek şekilde konuşmaları seslendirme gibi tiyatro metninin sağlayacağı olanaklardan yararlanılmamıştır. Tiyatro metninin nasıl oluşturulduğunu açığa çıkaracak eksik diyalogları doldurma, verilen sahneyi devam ettirme, söylenenleri farklı şekilde ifade ettiğinde anlama olan etkisini gözlemlenme gibi yazma etkinliklerine de yer verilmemiştir. Kısaca, tiyatro metinlerinde

anlam oluşturmak diğer metinlerden farklıdır, önemli olan bu metinlerde anlamın nasıl oluşturulduğu ve nasıl ifade edildiğini açığa çıkaran etkinlikler üretmektir. Dilidüzgün (2011)'ün belirttiği gibi "Bir metin üzerine hazırlanan çözümleme ve anlama etkinliklerinin biçimi ve içeriği, o metnin türünü yansıtıcı nitelikte olmalıdır."

Bu düşünceler bağlamında öğrencilerin dil bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için tiyatro metinlerinin sunduğu olanaklardan yararlanabilecekleri ve tiyatro metinlerinin türsel ve yapısal özelliklerini vurgulayan aşağıdaki gibi etkinliklerin Türkçe ders kitaplarında yer almasının saptanan yetersizlikleri gidermek için katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Önerilen etkinlikler tiyatro metinlerinin biçimsel ve içeriksel özelliklerini çözümleme çalışmaları, tiyatro metinlerinden yola çıkarak üretim çalışmaları (sözlü anlatım-yazılı anlatım), yaratıcı çalışmalar ve kişilik geliştirme çalışmaları başlıkları altında ele alınmıştır.

1.Tiyatro metinlerinin biçimsel ve içeriksel özelliklerini çözümleme etkinlikleri:

E1. Okuduğunuz tiyatro metninde hangi görüntü ve sesleri, hareketsizlik ve eylemleri, gürültü ve sessizliği hayal edebiliyorsunuz? Buna göre tiyatro metnimize reji notları ekleyebilirsiniz.

E2. Tiyatro metninde altı çizili diyalogları/sözcükleri değiştirerek tekrar yazınız. Anlam nasıl değişti? Yazar bu sözcükleri niçin seçmiştir?

E3. Konuşmalarda bırakılan boşlukları verilen tümcelerle eşleştiriniz ya da kendi sözcüklerinizle doldurunuz. Boşlukları doldururken size yardımcı olan bağlantıları açıklayınız.

E4. Verilen dört diyalogu metindeki hangi karakter, metnin neresinde söylemiş olabilir?

E5. Diyaloglardaki bazı sözcüklerin ezgisini değiştirerek söyleyiniz. Anlam nasıl değişiyor?

E6. Tiyatro metnindeki her bir karakterin konuşmalarını ve eylemlerini farklı renkli kalemle çizin ve şu sorulara yanıt arayınız:

- Karakterler kimlerdir? Aşağıdaki tabloyu karakterlere göre doldurunuz.

Karakter	Yaşı	Bedensel özellikleri	Ruhsal özellikleri	Toplumsal özellikleri

- Aralarındaki ilişki nasıldır?

- Karakterler birbirleri hakkında nasıl düşünürler?

- Karakterler sahnede nasıl hareket ediyor olabilirler?

- Karakterlerin sesleri nasıldır?

E7. Konuşmalara göre reji notlarını tamamlayınız. Örn: (Dışarıdan bir gürültü kopar) Elin kırılın inşallah. Yine kim bilir neleri devirdin kız?

E8. Metindeki farklı karakterler kontrolü ve konuşmadaki üstünlükleri nasıl/hangi sözlerle sağlıyor? Konuşmada bunlar başka nasıl ifade edilebilir?

E9. Altı çizili diyaloglarda hangi dil işlevlerinin (özür, tehdit, vaat vs.) gerçekleştirildiğine karar veriniz.

E10. (Öğrenciler gruplara ayrılarak her birine tiyatro metninin bir parçası verilir)

- Metnin size verilen bölümü için beş soru hazırlayınız. Bölümünüzü canlandırınız ya da kaydediniz.

- (Tüm gruplar bölümlerini canlandırır/dinletir.) Arkadaşlarınızın canlandığı/kaydettiği metnin bölümüyle ilgili hazırladıkları beş soruyu yanıtlayınız.

- Sizdeki tiyatro metninin bölümünü arkadaşlarınızla birleştirerek metnin bütünü oluşturunuz.

- Grupların canlandığı/kaydettiği metin bölümlerinde aynı karakterlerin farklı gruplarca davranış/ses/kişilik özellikleri bağlamında farklı canlandırılıp canlandırılmadığını tartışınız ve metindeki eylem ve sözcüklerden yola çıkarak nasıl canlandırılması gerektiğine ve hangi grubun bunu en iyi yansıttığına karar veriniz.

E11. (Tiyatro metninin ana düşüncesini ifade eden bazı alıntılar öğrencilere verilir.) Verilen diyalogların metnin bütünlüğü içindeki anlamlarını ve önemini tartışınız.

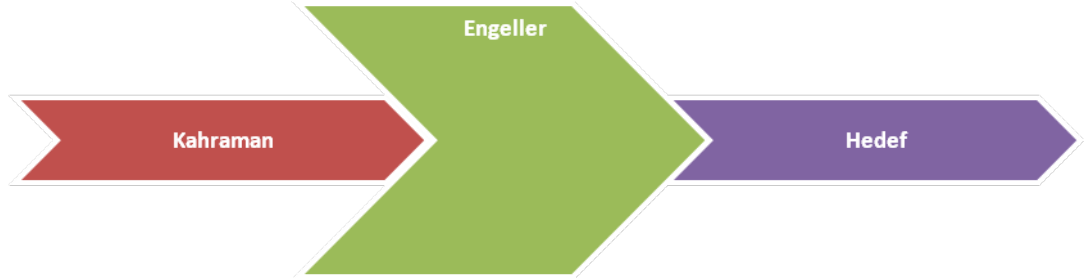
E12. Aşağıda tiyatro metnini oluşturan bölümler ve içerikleri verilmiştir. Bu bilgilere göre metninizi bölümlere ayırınız ve bu içeriklerin okuduğunuz tiyatro metninde nasıl gerçekleştirildiğini saptayınız.

Serim: Kişilerin kimlikleri ve olayla ilgili yanlar belirlenir. Olaylar düğüm noktasına geçişi hazırlar. Kişinin kendisiyle ve çevresiyle yaşadığı çatışma sergilenir. Bu bölüm birinci perdeyi doldurur.

Düğüm: Çatışmanın boyutlandığı ve olayın izleyicinin merakını kamçılacak bir durum aldığı, dolaşık olayların üst üste geldiği ve çıkmazların sergilendiği bölümdür.

Çözüm: Olaylar dizisi bir sonuca ulaşır, izleyicinin kafasında uyanan soruların yanıtlarının bulunur. Bir sürpriz, konuşma ya da etkili bir cümle ile biter.

E13. Aşağıdaki tabloyu okuduğunuz tiyatro metnine göre doldurunuz.

E.16. (Her kahramanın replikleri kesilir, gruplandırılır ve bir öğrenciye/gruba verilir.) Size verilen kahramanın konuşmalarını diğer arkadaşlarınıza verilen kahramanın/kahramanların konuşmalarıyla bir bütünlük yaratacak şekilde sıraya diziniz.

E. Oyunu sözcükleri kullanmadan jest ve mimikleri kullanarak oynayınız. (Böylece oyunun sözcük dışı öğeleri daha belirginleşir.)

2. Tiyatro Metinlerinden Yola Çıkarak Üretim Çalışmaları

2.1.Sözlü Anlatım

E1. Oyuna yeni bir karakter olarak girin ve sonunu değiştirmeye çalışın.

E2. Karakterlerin cinsiyetinin/huyunun değiştiğini varsayarak olayın nasıl gelişebileceğini tartışınız. (Pamuk Prenses Prens olursa ya da peri unutup Sindirella'ya 12 de dönmesi gerektiğini söylemezse ne olur.)

E3. (İki kişilik bir tiyatro metni öğrencilere ikili gruplar halinde dağıtılır ve çalışma aşama aşama gerçekleştirilir.) I. Kendi repliğinizi sesli okuyunuz. II. Kendi repliğinizi ezgi, yüz ifadesi ve beden hareketleri eşliğinde okuyunuz. III. Kendi rolünüzü okurken ayağa kalkarak karakterlerin davranacağı şekilde hareket ediniz. IV. Metinlere bakmadan kendi sözcüklerinizle oynamaya çalışınız.

E4. Size verilen oyunun ilk birkaç sahnesinin özetiyle tutarlı olacak şekilde metni tamamlayın.

E5. Oyunu karakterlerin duygularını vurgulayarak (abartılı ses tonuyla oynama –üzgün ise aşırı üzgün, neşeli ise aşırı coşkulu) metni okuyunuz.

2.2. Yazılı Anlatım

E1. Reji notlarına bakarak sahnenin tasvirini yapınız.

E2. Tiyatro metni yapılmış bir anlatı metni ile tiyatro metnini biçimsel ve içeriksel açıdan karşılaştırınız. (Örneğin; Nasreddin Hoca'nın fıkralarından oluşturulmuş oyun metnini fıkralarıyla karşılaştırmak)

E3. Bir fıkra/öykü/anı türünün tiyatro metnine çevirerek yazınız.

- E4. Tiyatro metninde eksik bırakılan diyalogları doldurunuz ve metinle karşılaştırınız.
E5. Tiyatro metninden bir kahramanı seçerek arkadaşınız seçtiği diğer kahramana onun ağzından mektup yazınız. Arkadaşınız da bu mektubu yanıtlasın.
E6. Okuduğunuz tiyatro metnini sahneleseniz nasıl bir dekor ve her bir karakter için nasıl bir kostüm ve makyaj tasarlayacağınızı belirten bir betimleme yazınız. Metindeki kavram, olay ve ilişkilerden yola çıkarak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Kostümler	Dekor Tasarım	Işıklandırma
Müzik	Sahne aksesuarları	Hareketler

E7. (İki karakterin yer aldığı bir tiyatro bölümünde bir gruba yalnızca bir karakterin konuşmaları diğerine ise diğer karakterin konuşmaları verilir.) Size verilen tiyatro metnini diğer grubun söylediği repliklerle tamamlayarak metnin bütününe ulaşınız.

E8. Tiyatro metnindeki dönüm noktası kaldırılrsa metin nasıl devam eder? Dönüm noktasına konan daha vurucu ya da daha az vurucu olaylar hayal ediniz, oyunun seyri nasıl gelişir?

E9. Metni size söylenen farklı sonlarla (mutlu son, mutsuz son ya da sürpriz son) bitiriniz.

3. Yaratıcı Çalışmalar:

E1. Bir oyun metni yazınız.

- Karakterlerinizin/tiplerinizin bedensel, ruhsal ve toplumsal özelliklerini belirtiniz.
- Olayın geçtiği yeri tasarlayınız.
- Olay örgünü oluşturun ve çatışma noktalarını bir şema halinde belirtiniz.
- Bu bilgilerden yola çıkarak bir sinopsis yazınız.
- Tiplere ait diyalogları oluşturunuz.

E2. Size verilen rol kartlarını inceleyiniz ve diğer arkadaşlarınızla eşleşerek rolünüzün gerektirdiği diyalogları oluşturarak canlandırınız. Diğer öğrenciler sizin nerede olduğunuzu ve eşinizle olan ilişkinizi tahmin etsinler.

E3. Bir dekorun parçaları olduğu söylenen nesnelere (bir zarf, sarılmış bir hediye paketi, bir gazete haberi, bir oyuncak, gözlük, fotoğraflar) yola çıkarak oyunda kimler olacağını ve ne gibi olaylar geçeceğini tahmin ediniz ve bir tiyatro sahnesi yazınız.

E4. Size verilen diyalogları konuşma dilinin özellikleri doğrultusunda (Özbek [1998] tarafından belirtilen [akt. Dilidüzgün 2010, 79]) söylem belirleyicileri (söylem bölümleri belirleyicileri [tamam vb], bağlaçlar [ama vb.], boşluk doldurucu sözcükler [şey vb.], duraksama belirleyicileri [Eee vb.], konuşmacının düşüncelerini toplamaya çalıştığını işaret eden belirleyiciler [neyse vb.], uzlaşım belirleyicileri [aslında, işte vb.], acıcılık belirleyicileri [ondan sonra vb.] konuşma dilinde kalıplaşmış deyişler [biliyor musun vb.]) ekleyerek okuyunuz.

E5. Size verilen tiyatro metninin bir bölümünü canlandırırken hangi vücut hareketlerini ve eylemleri (ellerinizi nasıl kullanacağınız, birbirleriyle temas edip etmeyeceğiniz, ayakta ya da oturuyor olmanız, nerede duracağınız) yapacağınızı karar veriniz.

E6. Size verilen tiyatro metnindeki karakterlerden birinin biyografisini yazınız.

E7. Okuduğunuz tiyatro metni ile ilgili bir poster ya da reklam hazırlayınız.

4. Kişilik Geliştirme Çalışmaları

E1. Çevrenizde metinde geçen olaya benzer bir olayla karşılaştınız mı? Olayların sonuçları metinde ve çevrenizdeki olayla aynı mıydı?

E2. Okuduğunuz tiyatro metnindeki karakterler arasındaki ilişkileri tartışın. Hangisi size daha yakın geliyor, neden?

E3. Tiyatro metninin temasını/konusunu deneyimlerinize ilişkilendirerek tartışınız. Çatışmaların nereden kaynaklandığı ve nasıl çözülebileceği konusunda düşüncelerinizi söyleyiniz.

E4. Tiyatro metninde sözlerle ya da eylemlerle açıkça ya da örtülü olarak ifade edilen değerleri ve bakış açılarını tartışınız.

E5. Tiyatro metninde çeşitli toplumsal rollerde (örneğin; kadın-erkek) kullanılan sözcükleri belirleyerek metne yansıtılan toplumsal cinsiyet ya da statü ile ilgili kavramları irdeleyiniz.

Tiyatro insanı, insana özel söz ve eylemlerle anlatır. Gerçekler dilde saklıdır, dil estetik boyutta anlam oluşturmak için kullanılır. Bu nedenle tiyatro metinlerinde içeriğe ulaşmak için sözcüklerin/diyalogların anlamları çok iyi ilişkilendirilmeli ve irdelenmelidir. Ayrıca sözlü dilin farklı bağlamlarda kullanımlarını örneklenirerek sözlü anlatım becerilerini geliştirmek için de ortam hazırlar. Tiyatro metinlerinde farklı ancak kendinin de her an karşılaşabileceği yaşam durumları ve kişilerle karşılaştırılır okur, hayata karşı hazırlanır sanki. Tiyatro metinleri karşılaşılan durumlara alternatifler üretilebilecek yaratıcı çalışmalar yapmayı olanaklı kılar. Bu nedenle Türkçe derslerinde tiyatro metinlerini her yönüyle ele alan ve tiyatro metinlerinin sunduğu olanakları uygulamaya sokabilecek, tiyatro metinlerine özgü, yukarıda örnekleri verilen etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğine inanılmaktadır.

Not: Bu çalışma 25-27 Nisan 2013 tarihlerinde Antalya'da 28 Ülkenin katılımıyla düzenlenen "International Conference on New Trends in Education - ICONTE-2013"da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Altunbay, M. (2012). Dil Öğreniminde ve Öğretiminde Tiyatronun Kullanımı ve Tiyatronun Temel Dil Becerilerine Katkısı. *Turkish Studies*, Volume 7(4), Fall 2012, 747-760

Aras, P. (2006) Oyunculukta Metin Çözümlemesi ve Rol Yorumu, *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Sayı 9. 10.01.2013 tarihinde <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/gsf/article/view/3173> adresinden alınmıştır.

Baltacıoğlu İ. H. (2006). *Tiyatro Nedir?* İstanbul: Mitos Boyut Yay.

Barber, N. & Croft, S. (2009). *Essentials KS3 English Coursebook*. London: Lonsdale.

Bıyıklı, H. ve Öztaş, Y. (2009). *6.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Doku Yayıncılık.

Çapan, C. (2000). *Değişen Tiyatro*. İstanbul: Metis Yayınları.

Dilidüzgün, Ş. (2010). *Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi- Uygulamalı Bir Yaklaşım*. İstanbul: Morpa.

Dilidüzgün, Ş. (2011), İlköğretim Türkçe Metin Çalışmalarında Metin Türü Farkındalığı. Bulunduğu eser: Uzun, G. L. ve Bozkurt, Ü. (Ed.) *Theoretical and Applied Researches on Turkish Language Teaching* (ss. 459-476). Essen: Die Blau Eule Yayınevi.

Günay, D. (2003). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual.

Kapulu, A. ve Karaca, A. (2008). *7.Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Koza Yayıncılık.

Karabıyık, F. (2011). *İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Evren Yayıncılık ve Basım San. Tic. AŞ.

Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Aksoy, Ö. (2009). *Yazılı ve Sözlü Anlatım (7.Baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kozub, R. (2000, May 16). *Reader's Theater and Its Affect on Oral Language Fluency*, San Diego State University, TE634. 15.01.2013 tarihinde <http://www.readingonline.org/> adresinden alınmıştır.

Lazar, G. (2002). *Literature and Language Teaching. A guide for teachers and trainers.* (Seventh printing). Cambridge: Cambridge University Press.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar).* Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012a). *İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı.* Ankara: Semih Ofset.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012b). *İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı.* Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

Özdemir, E. (2002). *Yazınsal Türler* (5. Basım). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Özertem, T. (1979). *Türkiye’de Çocuk Tiyatroları Çalışmaları.* Ankara: T.C.Kültür Bakanlığı Yayınları.

Prescott, J, O. & Lewis, M. (2003). The power of Reader’s Theater. *Instructor*, 153202200, Jan2003, Cilt 112, Sayı 5, 1-7.